Szalay László Pál

Örökség

Nem lehet úgy a világra érkezni, hogy üres és megformálatlan legyen az emberfia. Csalóka az esetlensége, kiszolgáltatottsága, korlátos volta, csodálkozással megrakott tekintete. Mintha csak most íródna, a salak most rétegződne, a tapasztalat most halmozódna, pedig dehogy. Sokkal több van benne kész, mint amennyit mutat az elnagyolt vázlat. A program fut, a kód megfejtésre vár. Bármennyire őrültségnek hangzik, de a kész ember, nagy életének fele már ott van a pár kilogrammos üvöltő gombócban.

Én is örököltem a kezdet kezdetén, fejfák, könnyek és sírhalmok nélkül. Apám kíváncsisága, anyám kétsége beült a vezérlőfülkébe, hogy majd egy életen keresztül irányt szabjon a gondolataimnak. Nem monománia, nem megszállottság, nem egy ügy, egy eszme tűzön-vízen keresztül vitele, hanem érdeklődés, kíváncsiság, az élet többszólamúsága iránti vágy. A látható és láthatatlan világ kulisszái mögé belesni. Rejtett, lappangó, szégyenlős értékek kicsalogatása a fényre. Az emberség aktivizálása, ha másban nem sikerülne, legalább magamban.

A kétségek az elfogadás, a személyiségre történő rábólintás tekintetében tudtak a leginkább megrohanni. Időnként úgy tűnt, hogy aki vagyok, abból máshol van jobb kiadás. Ma már szerencsére ezt a jobb kiadást a gyermekeimben fedezhetem fel. Évtizedek omlottak le mögöttem, mire a kétségek erénnyé nemesedtek. Nem más az, aki többre képes, mint én magam. A kétség segít elkerülni a túlzott magabiztosságot, a fellengzősséget, és a befejezettség, a kész érzetét.

Írni el kellett kezdeni valahol. Az Erika írógép nem csak tanulmányok, jegyzőkönyvek, levelek, képeslapok megírására volt alkalmas, hanem az én első soraimhoz is megfelelt. 10 éves lehettem, amikor Kántor nyomozásainak a végére értem Szabadkán. A nyaralás után hazatérve, titokban, amikor jó apám épp a szórványt látogatta, megszülettek az én kutyás történetem bekezdései. No, miért pont egy vonalas füzetet terheltem volna az ákombákomjaimmal? Ha valódi írásról légyen szó, akkor azt csak fehér lapon, nyomtatott módban tudtam elképzelni.

Mennyit láttam az öregemet meghajolt testtartással, az orrán előrecsúszott szemüveggel leütni az ujjbegynyi betűvel megfejelt kampókat. Leginkább a postai levélfelvétel utolsó órájában táltosodott

meg, és ontotta magából a küldeményeket. Aztán uzsgyi, a kis küldönc szaladt a megtömött borítékokkal és egy maréknyi apróval. A kopácsolás ugyan elért már az anyaméhben is, de biztos nem ette bele magát a génjeimbe. A lapok tintapacával történő ellátása, a könyvekből való toronyrakás, a nyomtatott oldalak féltő vigyázása olyan hóbort, amit örökölni szép.

Vámos Miklós családregényében olvasunk oly örökségről, ami nem kastély, nem uradalom, hanem valami hihetetlen. *„Időnkint megszáll a talentum, hogy a múltba jussak, s akkor egész tisztán érzem, amit az eleim éreztek, és tudom, amit ők tudtak. Soha zenei oktatásban nem részesültem, de amit Csillag Péter nagyapám tudott, képes vagyok produkálni magam is. Lehunyt szemmel pontosan érzem a melódiát, a metrumot…"* – nyilatkozza Sternovszky Bálint, az Apák könyvében.

A Sziget című film egyik apró részlete árnyalhatja a fantázia játékát. A gazdag kiválasztottak, hogy életüket meghosszabbítsák és kíméljék, klónokat rendelnek. Ha szükség van egy szervre, vagy ki kellene hordani egy gyermeket, hogy a karrier ne törjön ketté, akkor ott a tökéletesen megegyező másolat. Bár mindenki úgy tekint ezekre a „termékek"-re, mint steril lapokra, akik csak a beprogramozott emlékképekkel rendelkeznek, mégis akad valami bibi. Az egyik másolat, akinek a termékkódja Lincoln-6 Echo, emlékezni kezd. Olyan képek villannak be az elméjébe, amik nem a sajátjai. A gének nem csupán a megrendelő fizikális sajátosságait, személyiségének a karakterét hordozták, hanem memóriát, emlékképeket is.

Talán nem csak azt a kérdést kell feltennünk magunknak, hogy mi vár még ránk, hanem azt is, hogy mi rejtezik mögöttünk? Lehet, hogy a családi ezüst bestéken, gyertyatartókon, zsebórán túl, igazi örökség, valódi válaszok várnak. Van bátorságunk hozzá?